

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobce: **M. A. A.**, nar. X
státní příslušnost: X
zastoupen advokátem Mgr. Ladislavem Bártou
se sídlem Purkyňova 6, Ostrava

proti
žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje**,
se sídlem Kounicova 24, Brno

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 19. 11. 2020, č. j. KRPB-208692-42/ČJ-2020-060022-SVZ

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 19. 11. 2020, č. j. KRPB-208692-42/ČJ-2020-060022-SV, **se ruší.**
- II. Žalovaná je **povinna** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení ve výši 6 800,- Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobce, Mgr. Ladislava Bártu, advokáta se sídlem Purkyňova 6, Ostrava

Odůvodnění:

I. Podstata věci

1. Předmětem sporu je zákonnost zajištění žalobce za účelem jeho správního vyhoštění. Žalovaná po kontrole žalobce, který cestoval ukryt v kamionu, zjistila, že se na území ČR nachází neoprávněně. Shledala, že by mohl mařit výkon rozhodnutí o správním vyhoštění. Žalobce proto zajistila na 30 dnů.
2. Žalobce se domnívá, že ho žalovaná zajistila nezákonně. Žalovaná nesprávně vyhodnotila i reálný předpoklad vyhoštění, tj. nezhodnotila realizovatelnost účelu zajištění s ohledem na hrozbu vážné újmy v zemi jeho původu (Sýrie), resp. nepodložila svůj závěr, že žalobce není občanem Sýrie.

II. Žaloba

3. Žalobce namítal, že žalovaná také nesprávně posoudila existenci reálného předpokladu vyhoštění žalobce. Žalobce uvedl, že Sýrie je zcela nestabilní země, kde dosud zuří válečný konflikt a jsou zde nepřijatelným způsobem porušována lidská práva. Žalobce zde odkázal na rozhodnutí Rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, č.j. 7 As 69/2010-150 (publ. pod č. 2542/2012 Sb. NSS). V případě žalobce nic nenasvědčuje tomu, že účel zajištění lze alespoň s minimální pravděpodobností realizovat. Žalovaná tyto závažné skutečnosti fakticky opomenula a přistoupila k zajištění žalobce, i přestože se dle jeho slov mělo jednat o občana Sýrie, pouze se zjevně nepřesvědčivým závěrem, podle nějž dosud nebyla prokázána jeho státní příslušnost. V případě zcela konsistentních tvrzení žalobce o jeho syrském původu, pak nestačí pouhé odkázání na to, že žalobce své občanství neprokázal. V případě uprchlíků ze Sýrie mnohdy absentují cestovní doklady nebo jiné hodnověrné doklady, a tudíž je třeba, aby žalovaná své přesvědčení podložila důkazy nebo alespoň odůvodněnými úvahami. Navíc k rozhodnutí o zajištění bylo přistoupeno až po dvou týdenním držení v ZZC. Nic tedy nebránilo žalované, aby si k nevěrohodnosti žalobcovy tvrzení o jeho syrském původu obstarala alespoň základní doklady (např. názor kvalifikovaného tlumočníka na příslušný dialekt žalobcovy arabštiny). Žalovaná tedy nemohla přistoupit k vydání rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, neboť vyhoštění do Sýrie je zcela neakceptovatelné a současně neexistuje ani náznak, že by žalobce neměl být syrským občanem a bylo by proto možno uvažovat o jeho vyhoštění do jiného státu.

III. Vyjádření žalované k žalobě

4. Žalovaná především uvedla, že z úřední činnosti je jí známo, že na nemalé části území Sýrie probíhají vnitrostátní ozbrojené konflikty. S ohledem na tuto bezpečnost a politickou nestabilitu v současné době hrozí syrským uprchlíkům při jejich navrácení do domovského státu špatné zacházení ve smyslu čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Z tohoto důvodu je značná část občanů Sýrie dočasně z území ČR fakticky nevyhostitelná.

5. Žalované je však z její úřední činnosti známy i případy, kdy této situace zneužívající nelegálně migrující občané z jiných zemí, než Sýrie. Tyto osoby se během své cesty do Evropy účelově zbavují veškerých dokladů, aby nebylo možno ověřit jejich totožnost. Pokud by policie neměla žádnou možnost osobu, která v arabštině prohlásí, že je uprchlíkem ze Sýrie, aniž by to byla schopna fakticky prokázat, omezit na její svobodě alespoň do okamžiku, než se její tvrzení stran státní příslušnosti potvrdí, pozbyl by institut správního vyhoštění vůči těmto osobám veškerého užitečného účinku.
6. Žalobce byl zajištěn jako cizince, který o sobě prohlašoval, že je občanem Sýrie, a na něhož by se v takovém případě vztahovala zásada zákazu navrácení, ale který nebyl schopen toto své tvrzení nikterak věrohodně prokázat. Je základní povinností každého cizince pobývajícího na území jiného státu prokázat svou totožnost úředním dokladem. Žalobce měl poté, co v průběhu cesty ztratil svou identifikační kartu, kontaktovat své příbuzné, s nimiž byl v kontaktu přes sociální sítě a požádat je o zaslání fotokopie rodného listu či jiného úředního dokladu prokazující jeho totožnost. To však neučinil. Doba zajištění byla přitom stanovena na dobu 30 dnů a současně žalovaná začala bezodkladně činit kroky potřebné k ověření totožnosti žalobce. Za tím účelem ještě tentýž den zaslala na Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie formulář, který vyžaduje zastupitelský úřad v Sýrii k ověření totožnosti vlastních občanů.

IV. Posouzení věci krajským soudem

7. Žaloba je důvodná.
8. Žaloba splňuje podmínky své přípustnosti. Podala ji oprávněná osoba (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, „s. ř. s.“) v zákonné lhůtě (§ 172 odst. 1 zákona o pobytu cizinců).
9. O žalobě krajský soud rozhodl podle § 51 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců bez nařízení ústního jednání. Žalobce nařízení jednání nepožadoval a soud neshledal jednání jako nezbytné. Postupoval ostatně podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Toto ustanovení umožňuje zrušení rozhodnutí bez jednání pro nepřezkoumatelnost.
10. Právo na osobní svobodu je jedním z nejvýznamnějších základních práv. Zbavení osobní svobody proto musí představovat výjimku ze zásady, že veřejná moc nemůže jednotlivce zbavit osobní svobody. Přípustnost této výjimky podmiňují úzce vykládaná kritéria definovaná v čl. 5 Evropské úmluvy o lidských právech („Úmluva“), čl. 8 Listiny, zákoně o pobytu cizinců a směrnici č. 2008/115/ES („návrátová směrnice“) ve spojení s čl. 6 Listiny základních práv EU. Z čl. 15 odst. 4 návratové směrnice vyplývá, že jednou z podmínek zákonnosti zajištění je existence reálného předpokladu vyhoštění. Každé zajištění cizince musí sledovat konkrétní účel – v tomto případě uskutečnění správního vyhoštění žalobce. Zajištění nemůže obstát, pokud tento účel nebude reálně možné naplnit ve stanovené době trvání zajištění.
11. Reálný předpoklad vyhoštění chybí také tehdy, pokud v případě cizince existují důvody znemožňující vycestování ve smyslu § 179 zákon o pobytu cizinců. Podle odst. 1 tohoto ustanovení vycestování cizince není možné v případě důvodné obavy, že by mu po návratu do státu, jehož je státním občanem, hrozilo skutečné nebezpečí. V souladu s odst. 2 se za skutečné nebezpečí považuje navrácení v rozporu s čl. 3 Úmluvy.

12. Otázkou existence důvodů znemožňujících vycestování se žalovaná musí zabývat hlavně v řízení o správním vyhoštění cizince. Za tímto účelem má povinnost si vyžádat závazné stanovisko Ministerstva vnitra. Judikatura ovšem dovodila, že *žalovaná má povinnost zabývat se možnými překážkami správního vyhoštění i v řízení o zajištění cizince, pokud jsou jí tyto překážky v době rozhodování o zajištění známy nebo pokud před rozhodnutím o zajištění cizince vyšly najevo*. Pokud bude již před vydáním rozhodnutí o zajištění zřejmé, že by zde mohly být důvody znemožňující vycestování, má žalovaná povinnost si před zajištěním cizince vyžádat stanovisko Ministerstva vnitra (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2011, č. j. 7 As 79/2010 – 150). Této povinnosti ji nezbavují ani případné procesní nesnáze a časová tíseň (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2020, č. j. 1 Azs 495/2019 – 43). Závazné stanovisko musí obsahovat náležité odůvodnění a musí reagovat na konkrétní tvrzení cizince v daném řízení. Pokud Ministerstvo vnitra formuluje stanovisko obecněji, je povinností žalované o to pečlivěji odůvodnit, proč nepovažuje případné obavy cizince z návratu do vlasti za relevantní (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2020, č. j. 5 Azs 211/2019 – 41, bod 17).
13. Povinnost vyžádat si závazné stanovisko Ministerstva vnitra neplatí bezpodmínečně, ale pouze pokud je z okolností případu zřejmé, že by překážky vyhoštění mohly existovat. V každém případě má však žalovaná povinnost předběžně posoudit případné překážky vyhoštění a učinit si úsudek o tom, zda je správní vyhoštění alespoň potenciálně možné.
14. V posuzovaném případě žalobce byl zajištěn dne 5. 11. 2020. Dne 7. 11. 2020 pak bylo vydáno rozhodnutí o zajištění č.j. KRPB-208692-15/ČJ-2020-060022-R, podle něhož byl žalobce zajištěn za účelem readmise na Slovensko. V listinách, které jsou součástí spisu (např. žádost o umístění cizince do ZZC ze dne 7. 11. 2020, Příkaz k umístění zajištěného cizince do ZZC ze dne 7. 11. 2020, Hlášení o umístění cizince do ZZC ze dne 10. 11. 2020, Oznámení o zahájení správního řízení ve věci vyhoštění ze dne 19. 11. 2020) je vždy jako státní příslušnost žalobce uvedena Sýrie. Stejně tak z odpovědi Ministerstva vnitra Slovenské republiky je zřejmé, že ČR požádala o převzetí občanů třetích států dle Readmisní dohody, přičemž jako státní příslušnost žalobce byla uvedena Sýrie. Dne 2. 12. 2020, pod č.j. KRPB-208692/ČJ-2020-060022-SVZ pak bylo vydáno Ministerstvem vnitra ČR, Odborem azylové a migrační politiky Závazné stanovisko k možnosti vycestování žalobce, přičemž byl konstatováno, že vycestování žalobce se státní příslušností Syrská arabská republika do Syrské arabské republiky není možné. V něm je mj. uvedeno, že *v protokolu o vyjádření účastníka řízení ze dne 19. 11. 2020 žalobce mimo jiné potvrdil svou totožnost a státní příslušnost*. Soud k tomu uvádí, že ze stejného protokolu vycházel i žalovaný při svého rozhodnutí. Žalovaný pak dne 4. 12. 2020, pod č.j. KRPB-208692-54/ČJ-2020-060022-SVZ, vydal rozhodnutí o správním vyhoštění žalobce na dobu 3 let s tím, že se na něj vztahují překážky vycestování dle § 179 zákona o pobytu cizinců. Žalobce byl ze ZZC propuštěn dne 4. 12. 2020.
15. Žalovaná v rozhodnutí k hodnověrnosti žalobce především uvedl, že *žalobce nemůže hodnověrně prokázat svou totožnost, jelikož nemá cestovní pas ani jiný doklad, kterým by mohl svou totožnost věrohodně prokázat*. Žalovaný má důvodné pochybnosti k identitě žalobce, konkrétně ke státní příslušnosti, kdy má za to, že *uváděná státní příslušnost Sýrie je ryze účelová, s cílem zabránění vyhoštění žalobce z území Evropské unie do domovského státu*.

16. Soud k věci uvádí, že takovéto odůvodnění skutečnosti, že žalobce nemohl prokázat hodnověrně svou totožnost, nepovažuje za dostatečné. Soudu není předně zřejmé, z jakého důvodu úkony k ověření totožnosti žalobce, resp. jeho státní příslušnosti (zaslání formuláře, který vyžaduje zastupitelský úřad v Sýrii k ověření totožnosti vlastních občanů, na Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie formulář) začala činit až po vydání napadeného rozhodnutí o zajištění, když žalobce byl zajištěn již dne 5. 11. 2020 a 7. 11. 2020 bylo vydáno rozhodnutí o zajištění na základě Readmisní dohody se Slovenskem. Tuto nečinnost nelze přičítat k tíži žalobce. Stejně tak již v rozhodnutí o zajištění ze dne 7. 11. 2020 je označena státní příslušnost žalobce jako Sýrie. Dle názoru soudu u žadatelů o mezinárodní ochranu pak není nic neobvyklého, pokud nedisponují doklady totožnosti. S touto eventualitou počítá i zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, který v § 10 odst. 3 umožňuje žadateli o mezinárodní ochranu ověřit svou totožnost čestným prohlášením. V posuzovaném případě nelze ani odhlédnout od toho, že ČR ve své žádosti Slovenku o převzetí občanů dle Readmisní dohody označila státní příslušnost žalobce jako Sýrii. Ministerstvu vnitra pak k prokázání totožnosti při rozhodování o překážkách vycestování shledalo jako dostatečné, co žalobce uvedl při pohovoru. Nebylo vycházeno z toho, že by jeho totožnost byla ověřena jiným způsobem. Ani z následného rozhodnutí o správním vyhoštění neplyne, že by jeho totožnost byla ověřena jiným způsobem, než, co on sám uváděl. Žalobce mohl být dle pohovoru v kontaktu se příbuznými přes sociální síť. Žalovaný mohl dle názoru soudu žalobce vyzvat, aby od příbuzných získal nějaký doklad, kterým by mohl prokázat svou totožnost.
17. Postavit nevěrohodnost totožnosti žalobce na absenci cestovního pasu či jiného dokladu považuje soud v posuzovaném případě za nepříliš přesvědčivé.
18. S ohledem na výše uvedené pak nebylo možné přijmout závěr, že *existuje reálný předpoklad realizace jeho vyhoštění z území členských států Evropské unie, neboť není známa žádná překážka trvalejší povahy, která by bránila vyhoštění žalobce. Žalobce uvedl, že mu brání překážka vycestování do Sýrie, neboť je tam válka, nedá se tam žít a obává se smrti. K tomu žalovaný uvedl, že tyto skutečnosti nelze vzhledem k časovým lhůtám, kterými je vázán, hodnověrně ověřit. Nicméně toto bude zkoumáno příslušným odborem ministerstva vnitra, který vydá v této souvislosti závazné stanovisko.* Tento závěr ve vztahu k uskutečnitelnosti vyhoštění není dostatečný.
19. Krajský soud má za to, že nevěrohodnost žalobce nebyla dostatečně prokázána, a tudíž bylo na místě se zabývat skutečnostmi, které mohou představovat důvody znemožňující vycestování. Žalovaná proto měla povinnost si učinit úsudek o tom, zda lze správní vyhoštění alespoň potenciálně uskutečnit. Jelikož tak žalovaná neučinila, nemohla ani náležitým způsobem předběžně posoudit, zda existují překážky vyhoštění žalobce. Tím zatížila své rozhodnutí vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů rozhodnutí. Soud pro úplnost dodává, že dle žalovaná sama si se vědoma toho, že *na nemalé části území Sýrie probíhají vnitrostátní ozbrojené konflikty. S ohledem na tuto bezpečnost a politickou nestabilitu v současné době hrozí syrským uprchlíkům při jejich navrácení do domovského státu špatné zacházení ve smyslu čl. 33 odst. 1 Úmluvy o právním postavení uprchlíků. Z tohoto důvodu je značná část občanů Sýrie dočasně z území ČR fakticky nevyhostitelná.* Soud pro úplnost dodává, že součástí správního spisu je pak i později vydané Závazné stanovisko k možnosti vycestování žalobce, přičemž byl konstatováno, že vycestování žalobce se státní příslušností Syráská arabská republika do Syráské arabské republiky není možné. Dle

názoru soudu žalovaná tedy pochybila, pokud si předběžně neposoudila překážky vyhoštění a neučinila si úsudek, zda je správní vyhoštění potencionálně možné.

V. Závěr a náklady řízení

20. Krajský soud shledal rozhodnutí žalované nezákonným z důvodu jeho nepřezkoumatelnosti v otázce existence reálného předpokladu vyhoštění. Ač tak měla učinit, žalovaná tak neučinila. Tato vada je důvodem zrušení rozhodnutí žalované podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s.
21. Krajský soud současně výrokem nevrátil věc žalované věc k dalšímu řízení, jak je ve správním soudnictví obvyklé (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Krajský soud současně nevrátil věc žalované věc k dalšímu řízení (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). Podle § 124 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je totiž vydání rozhodnutí o zajištění cizince za účelem jeho vyhoštění prvním úkonem v řízení. Zrušení rozhodnutí o zajištění v tomto případě z povahy věci znamená ukončení řízení (obdobně viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2020, č. j. 1 Azs 495/2019-43, bod 30).
22. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce byl ve věci úspěšný, proto mu vzniklo právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému. Žalobce vznikly náklady právního zastoupení ve výši 6.800,- Kč. Ta se skládá z odměny za dva úkony právní služby spočívající v přípravě a převzetí věci podle § 11 odst. 1 písm. b) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb č. 177/1996 Sb. („advokátní tarif“) a sepisu podání ve věci samé podle § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu. Tarifní hodnota úkonu podle § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu činí 50.000 Kč. Odměna za jeden úkon právní pomoci proto podle § 7 bodu 5 advokátního tarifu činí 3.100 Kč. K tomu je třeba připočíst paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu za dva úkony právní služby po 300 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí stěžovatele zastupovat advokát. To neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které se vyžaduje pro výkon advokacie.

Brno 6. ledna 2021

JUDr. Petr Polách, v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.